

Advocaat met een extraatje

Eind augustus werd Famile Arslan voor de rechtbank Den Haag beëdigd. Daarbij droeg ze als eerste moslim-advocate een hoofddoek. Op veel advocatenkantoren waar ze solliciteerde, was dat een dermate groot probleem dat ze niet werd aangenomen. Intussen vecht ze tegen vooroordelen en tegen een onduidelijke bepaling uit het Titulatuur- en kostuumbesluit. 'Afdoen, daar pieker ik niet over.'

Foto: Jiri Büller

Michel Knapen
journalist

'Een vorm van overleven', noemt ze het. Nadat een deel van de Nederlandse (en zelfs de Turkse) pers aandacht heeft besteed aan 'de advocate met het hoofddoekje', is ze een ware curiositeit. Dat was ze eigenlijk al daarvoor: aan onwennige blikken van andere juristen, bijvoorbeeld in rechtbanken, is ze inmiddels gewend, ze is er door

gehard en ze is er vooral strijdbaar door geworden, 'om te overleven'.

Mr. Famile Arslan (1971), geboren in Turkije en op haar vierde naar Nederland gekomen, stamt uit een vrome familie. Een aantal regels uit de islam wil ze strikt naleven, en één daarvan is het dragen van een hoofddoek op zo'n manier dat de hoofdhaaren niet zichtbaar zijn. En dat wil wel eens botsen met kledingvoorschriften – geschreven dan wel ongeschreven – die in de juridische wereld worden gehanteerd. Zo heeft één ervaring haar ziel gekerfd: de keer dat ze als vertegenwoordigster – dus nog voor

'Om bij het advocatenkantoor binnen te komen was mijn mantelpakje niet kort genoeg. Zeker te weinig bloot'

‘De kantoren die me afwezen wilden niet met moslims worden geassocieerd. Dat is in mijn gezicht gezegd’

haar beëdiging – optrad voor de Haagse kantonrechter. ‘Dat zal ik nooit vergeten. Die rechter keek me gedurende de hele behandeling ronduit vies en vernederend aan. Na afloop van die zaak nam ik me voor: dit overkomt me geen tweede keer. Als ik die rechter weer tegenkom en hij gedraagt zich weer zo, dan ga ik er iets aan doen. Anders wordt het werken mij onmogelijk gemaakt.’

Gewaarschuwd

De hoofddoek die Arslan al ver voor haar rechtenstudie ‘bewust’ draagt, heeft al veel losgemaakt. Niet op de Universiteit van Leiden trouwens, waar ze is afgestudeerd in internationaal recht, met als specialisatie vreemdelingenrecht. In de periode dat ze met haar studie begint, is ze een van de weinigen met een hoofddoek, in elk geval de enige die deze als totale hoofdbedekking draagt. Andere moslims gebruiken de hoofddoek vooral als shawl. Op dat moment heeft ze nog geen idee dat de hoofddoek wel eens een probleem zou kunnen vormen. ‘En als ik er al mee bezig was, dan dacht ik dat het wel zou meevallen.’

Haar eerste contacten met het werkveld zijn niet bepaald bemoedigend. ‘Ik wilde de diplomatieke dienst in maar werd al vroeg gewaarschuwd: “Die hoofddoek hè”.’ Vervolgens reageert ze op een raio-plaats maar wordt in de tweede ronde afgewezen. ‘Ik weet niet of het door de hoofddoek kwam of omdat ik op andere fronten niet aan de eisen voldeed. De afwijzingsbrief liet dat in het midden en ik heb er ook nooit naar gevraagd. Ik dacht toen nog wel: waarom zou die hoofddoek een probleem kunnen zijn? Misschien was dat toen wat naïef gedacht.’ Nu ook de weg naar de rechterlijke macht voorlopig is afgesloten, moet ze op zoek naar een andere functie – maar wel een waarin ze de hoofddoek kan omhouden. ‘Afdoen, daar pieker ik niet over.’

Hyperventileren

Ook bij de derde optie, de advocatuur, ontmoet Arslan tegenstand. ‘Op het ene kantoor werden ze zenuwachtig van de hoofddoek, op het andere werden ze kwaad en op een derde begonnen ze te hyperventileren. Als ik de hoofddoek zou afdoen, zouden we verder kunnen praten, was de boodschap.’ Ze weigert. ‘Wat moet je doen om bij een advocatenkantoor binnen te komen? Ik moest in elk geval “representatief” zijn. Het mantelpakje dat ik droeg was niet kort genoeg. Zeker te weinig bloot.’

Het ging volgens Arslan niet om het aanpassingsvermogen, ‘maar om de onderliggende gedachte dat de kantoren die me afwezen niet met moslims wilden worden geassocieerd. Dat is in mijn gezicht gezegd’. De advocatuur is een wittemannenbolwerk, zegt Arslan, vrouwen zijn nog steeds ondervertegenwoordigd. Driedelige pakken overheersen. ‘Als kleine vrouw pas ik niet in dat

beeld, zelfs al droeg ik geen hoofddoek.’

Bij Lucardie Advocaten – een Haags kantoor met een algemene praktijk waar sinds het vertrek van een mannelijke collega drie vrouwelijke advocaten werken – maken ze bij de sollicitatie geen punt van de hoofddoek. Maar wel wordt de vraag opgeworpen hoe de nieuwe collega haar toga gaat dragen: op welke wijze en in welke kleur.

Toch slaat ze voor de zekerheid maar even het Kostuum- en tituluurbesluit uit 1997 erop na. Artikel 30 van dat besluit zegt: ‘De advocaten en de procureurs mogen in de gevallen, waarin zij een toga met bef dragen, desverkiezende gedekt zijn met een baret.’ Laat deze bepaling ruimte over voor het dragen van een ánder hoofddeksel dan de baret, of dient een a contrario-redenering te worden toegepast? In dat laatste geval zijn andere hoofdbedekkingen uitgesloten.

De NOvA had met deze kwestie nog geen ervaring, bleek toen Arslan contact opnam. Wel werd enige tijd later duidelijk dat de Orde geen bezwaar zou maken tegen de hoofddoek. In tegenstelling tot rechters en griffiers, bij wie het uitgangspunt vooralsnog is dat ze geen andere hoofddeksels dan een baret mogen dragen – juist omdat ze onpartijdigheid moeten uitstralen –, geldt voor advocaten dat ze per definitie niet onpartijdig zijn en dat daarom die strenge voorwaarde niet geldt.

Dode letter

Een volgende hobbel die genomen moest worden was de rechtbank Den Haag, waar de beëdiging zou plaatsvinden. 'De president, Hoffhuis, liet weten dat het dragen

van een hoofddoek geen belemmering voor de beëdiging zou zijn. Dat was een hele geruststelling. Ik wilde dat vooraf weten want ik zou de doek niet ter plekke afdoen.' De president lichtte vervolgens rechter Sentrop in, die de daadwerkelijke beëdiging zou doen en er ook geen punt van maakte.

De echte testcase vindt pas plaats wanneer Arslan daadwerkelijk in haar toga mét (speciaal gemaakte) hoofddoek zal optreden. Onduidelijk is immers in hoeverre zij rechten kan ontleen aan het feit dat tijdens de beëdiging geen bezwaren zijn gemaakt. Een rechter, die strikt in de leer is en het kostuumbesluit eng interpreteert, zou alsnog aan Arslan kunnen vragen de hoofddoek af te doen. Arslan: 'Als dat gebeurt, is dat zijn probleem, niet het

mijne. Ik zal de doek niet afdoen. Dan moet de zaak maar worden aangehouden en een nieuwe rechter komen die geen bezwaar heeft. Het kan niet zo zijn dat mij het pleiten onmogelijk wordt gemaakt, ik ben immers beëdigd. Anders is die beëdiging een dode letter. Ik kan ook niet van het tableau worden geschrapt vanwege het dragen van een hoofddoek. Ik zou er zelfs voor naar de rechter stappen om mijn gelijk te halen.'

Het gaat uiteindelijk voor Famile Arslan niet om de buitenkant maar om de inhoud. 'En daar voldoe ik aan. Het enige wat in mijn geval geldt is dat ik een advocaat ben met een extraatje.'

(advertentie)

Zijn buitengewone functie in Peter op het lijf geschreven.

Fraude. Het is overal. Op dinsdagmiddag om 14.25 uur in Peter's schiedbahn bijvoorbij. Omdat zijn team er was uitgaat dat Peter zijn werkweek besloot met klanten bezoeven. Concreet zijn bezwaarslagen.

Fraude? Schalke & Partners heeft de laatste jaren bouw. Of helpt u het voorkomen. Gewoone zaken als verzoeken van in- of externe dienst, oplichting, bedrijfsoplossing, productvervalsing, leverschik, afpersing, dubbele schades en onrechtmatig ziekteverzuim. Ook u kunt er contact met de zaken krijgen. Meer ook voor screenings en security-waakt te het goed het zaken voor het zaken te nemen. Schalke & Partners. Direct. Doortastend. Door de wet gevuld.

Schalke & Partners bv

leven om te laten zijn en -premie

MET DE NEUS OP DE FEITEN

info@schalke.nl T 070 822 11 44 www.schalke.com
Eindhoven - Amsterdam - Antwerpen - Brussel